פו: אמר רבי עקיבא פרק תשיעי שבת

וליטבלו ביני שימשי וליקבלו תורה ביני שימשי. פירש בקונטרס לר' עקיבא פריך וי"ל דומר דאדר אלעזר בן עזריה ור' ישמעאל נמי פריך דילף מהכא דאעונות קפיד קרא דאי אימים נקבלו תורה בי שימשי:

וליטבלו בצפרא דשבתא. הא ודאי לא פריך אלא לר' עקיבא דס"ל דאעונות קפיד קרא דיומא דילמא בעינן שם עונות וכי תימא אם היו פולטות בסוף ליל שבת מתי יטבלו ליטבלו בצפרא דשבתא אבל לר"מ ורבי ישמעאל לא פריך דיומא דילמא קפיד לחמנא דעונות דפעמים היא קולא כגון אם שימשה בתחילת הלילה דאי קפדינן אעונות משעברו ה' עונות טהורה והשתא דקפיד אימים אינה טהורה עד יום רביעי ומיהו מצינן למימר דפריך דילמא קפיד אעונות ואימים אתרוייהו לומרא כששימשה בתחילת הלילה ניזל בתר עונות: **אמר** ר' יצחק **שלא יהא הללו הולכים לקבל תורה.** וא"ת א"כ מה צריך רבי יצחק לדרשה דלא מרבא בסתר דברתי ויש לומר דליעבוריך דאי לאו הכי ליטבלו בתחילת הלילה ומתלת לילה ואילך יקבלו תורה אבל ביום אם היו מתאחרים עד שיטבלו כולם היו מתבטלין מתי"ת: **אבל פירשה מן האיש מבאה כל זמן שהיא לחה.** הקשה ר"ת דמתני' היא דתנן בפרק בס הנדה (נדה נד:) הזב והניע והרוק ושכבת זרע מטמאין לחין ואין מטמאין יבשין ומיהו לא קשה כולי האי דאיכא למימר מטמאין לחין תוך ג' ור"ת מפרש דהכא בזכר שנרגע ופלט זרע דומיא דאשה ואתם בראה קרי וכן פי' ר"מ: **וכתיב** התם החדש הזה לכם. תימה דבפרק קמא דפסחים (דף ו:) פריך אהאי קרא גופיה ממאי דברים ירחא קאי וי"ל דודאי ברים ירחא קאי דאמרי' במדרש (מכילתא) שהראהו הקב"ה למשה באצבע ובפסחים לא פריך אלא דבעי למילף מינה הא דאמר רב"ג שדורשין לפני הפסח בהלכות הפסח שני שבתות שהרי נביא עומד בר"ח ומזהיר על הפסח וממתי בעבר ברים ירחא קאי ונהי דברים חדש אמר ליה הקב"ה דילמא משה כשאמר לישראל בארבע בירחא לו בחמשה הוה קאי ומסיק דיליף מדבר ממדבר דבהוא דבאחד לחדש השני אמרית משה לישראל היתה בו ביום כדכתיב באחד לחדש השני וימלדו על משפחותם וגו' וא"ת דאמאי לא יליף הכא מדבר ממדבר כדיליף התם דהכא נמי כתיב מדבר בלו מדבר סיני ויש לומר דטעי ניתא ליה למילף הזה הזה ולא מדבר מבמדבר:

ר"ת אמר להו מצות הגבלה. לכ"ע הגבלה קדמה לפרישה דתלתא ויאמר כתיבי וסברא הוא דכל אחד אומר ביומו בקמא כתיב ואתם תהיו לי וגו' ובבתרא כתיב מצות פרישה ומצות הגבלה ובאמצעי לא כתב ביה מידי שיעשה משה שליחות לישראל ואית לן למישדי מצות הגבלה אהכיא אמירה ולא אמצות פרישה שהרי מיד אחר אמירה אחרונה כתיבא מצות פרישה דכתיב [שמות כד] ויכתוב הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מקרא להו דמאחר אחר עשרת הדברות ור' יוסי סבירא ליה דמשה וכל ישראל עומדים לקבל עשרת הדברות ולא בא הכתוב אלא לומר למשה: **כתיב הכא.** הזה הזה לגזירה שוה: **מה להלן.** זכור את היום הזה שנעלמו של יום הזכירה ששבת נאמר להן זכור את היום וגו': **בקביעא דירחא.** כאיחה יום הוקבע החדש: **משום מולא דאורחא** גרסינן: **בארי בשבא אמר להו ואתם תהיו לי.** ומשה עלה ויקרא אליו כל הענין עד אלה הדברים אשר מדבר וגו' הדברים האלה נאמרו לו למחצת ביאתם כדאמרינן [ע"א] כל עליותיו בהשכמה היו ואפי' למאן דלית ליה בהשכמה ירד דלא אקיים אית ליה בהשכמה עלה דהא כתיב בהדיא כתיב קרא:

בתלתא

והא טבולי יום נינהו אביי בר רבין ורב חנינא בר אבין דאמרי תרוייהו ניתנה תורה לטבול יום יתיב מרימר וקאמר לה להא שמעת' א"ל רבינא למרימר ניתנה קאמרת או ראויה קאמרת אמר ליה ראויה קאמינא וליטבלו ביני שימשי וליקבלו תורה ביני שימשי [6]אמר רבי יצחק [1]לא מראש בסתר דברתי (פ) וליטבלו בצפרא דשבתא וליקבלו תורה בצפרא דשבתא א"ר יצחק שלא יהא הללו הולכין לקבל תורה והללו הולכין לטבילה א"ר חייא ברבי אבא א"ר יוחנן זו דברי ר' ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים (א) שש עונות שלמות בעינן אמר רב חסדא מחלוקת שפירשה מן האשה [8]אבל פירשה מן האיש מבאה כל זמן שהיא לחה מתיב רב ששת [2]וכל בגד וכל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע פרט לשכבת זרע שהיא סרוחה מאי לאו שפירשה מן האיש לא שפירשה מן האשה בעי רב פפא (פ) [3]שבבת זרע של ישראל במעי כותית מהו ישראל דדאיגי במצות חביל גופייהו עכו"ם דלא דאיגי במצות לא או דילמא [3]כיון דאכלין שקצים ורמשים חביל גופייהו ואם תמצי לומר [3]כיון דאכלי שקצים ורמשים חביל גופייהו [2]במעי בהמה מהו אשה (היא) דאית לה פרוזדור מסרחת אבל בהמה דלית לה פרוזדור לא או דילמא ל"ש תיקו: ת"ר [7]בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות לישראל [4]רבי יוסי אומר בשבעה בו אמר רבא דכולי עלמא בר"ח אתו למדבר סיני כתיב הכא [3]ביום הזה באו מדבר סיני וכתיב התם [4]החדש הזה לכם ראש חדשים [5]מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח ודכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל כתיב הכא [5]זכור את יום השבת לקדשו וכתיב התם [6]ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה מה להלן בעצומו של יום אף כאן בעצומו של יום כי פליגי בקביעא דירחא רבי יוסי סבר בחד בשבא איקבע ירחא ובחד בשבא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא דאורחא בתרי בשבא אמר להו [7]ואתם תהיו לי ממלכת כהנים

בתלתא

מזיא להזגיע: **מאי לאו שפירשה מן האיש.** על הבגד ומטהר לה להה מסרחת דלא קתני פרט לכשיכנה: **של ישראל כמעי כותיה מסו.** מי מסרחת בג' ימים כישראלית ואי פלטה ליה בתר ג' טהור הטוגע בטיפה לו לא. ולהכי נקט שכבת זרע של ישראל דאילו דכותי אמרינן בתמכת נדה קריו הוקר בפ' בנות כותים (נדה דף נד.): **דדייני במלות.** לקיים מצות וחרדים בדבר ומתון לתנה מתחממין דכתיב (תהלים לט) חם לבי בקרבי: **חביל.** חס: **דאיתי לה פרוזדור.** בשר כותלי בית הרחם בולטו מן השיניים ולמוך וכית הרחם הוי מן השיניים ולפנים: **אשה איתי לה פרוזדור.** לפיכך לא שליט בה אויר בגופה ומתחממת: **בו בחדש בו.** דהא **כתיב** בהכא [שמות כד] ויכסהו הענן ששת ימים ויקרא אל משה ביום השביעי מקרא להו דמאחר אחר עשרת הדברות ור' יוסי סבירא ליה דמשה וכל ישראל עומדים לקבל עשרת הדברות ולא בא הכתוב אלא לומר למשה: **כתיב הכא.** הזה הזה לגזירה שוה: **מה להלן.** זכור את היום הזה בעצמו של יום הזכירה דליעלת מצרים נאמר להו דכתיב הזה אף כאן בעצמו של יום הזכירה ששבת נאמר להן זכור את היום וגו': **בקביעא דירחא.** כאיחה יום הוקבע החדש: **משום מולא דאורחא** גרסינן: **בארי בשבא אמר להו ואתם תהיו לי.** ומשה עלה ויקרא אליו כל הענין עד אלה הדברים אשר מדבר וגו' הדברים האלה נאמרו לו למחצת ביאתם כדאמרינן [ע"א] כל עליותיו בהשכמה היו ואפי' למאן דלית ליה בהשכמה ירד דלא אקיים אית ליה בהשכמה עלה דהא כתיב בהדיא כתיב קרא:

והא טבולי יום נינהו. כיון דלבולהו שמעינן דבלילי שבת טבלו הוו להו טבולי יום כשקבלו תורה אלא היה להם הערב שמש אחר הטבילה וכיון דהכי הוא איכא למימר דמבע"י טבלו שם ואפ"ה פליטתן טהורה ובלרי להו מדא עונה אלינה דבולהו: **ראויה קאמינא.** ראויה ליתן לטבולי יום וקסברי הני מגאי לא הקפידה תורה על טבולי יום דלא כתיב הערב שמש אלא לענין קדשים הלכך [1]כל ג' ימים האמורים לענין פרישה הוזקקו להיות [2]קודם טבילה ומיהו לא ניתנה לטבולי יום לפי שטבלו מבעו"י ולא פלטו ואם היו פולטות יחזרו ויטבלו משתחשך אבל לא הוצרכו לכך: **וליעבלו כי שמשי וליקבלו תורה כי שמשי.** לילי שבת קרי כי שמשא בכל דוכתא מפני שבין השמשות שלו אלנה מכל ימים והולכין להזכירו בכמה מקומות. והכי פריך לר' עקיבא דאמר הקפידה תורה על מנין העונות ולא הקפידה אלא על חמש למה לא קבלה בלילה מדהמתין עד הבקר אימא דאיכא לאיכא הקפידה על פליטת הלילה ואיכא ו' עונות: [3]**לא בסתר דברתי במקום ארץ חשך.** ולילה חשך הוא: **ליעבלו בשבא בצפרא.** ולמה הוצרך (ב) לירד בהשכמה דיום לא פרטו עם חשכה בד' ויטבלו בשבת שחרית ואם פלטו לאחר טבילה טהורין דהא עברו ה' עונות שלמות ואם פלטו לילי שבת ונטמאו לא איכפת לן וטובלין שחרית דהא בעל קרי טובל ביומו ואם אמרת ניתנה תורה לטבולי יום. ויש ספרים דגרסינן ביה תרי לישני וגרסינן הכי לרבי אלעזר לישמעאל ביממא דאמרת לר' ישמעאל לישמעאל בלילא דאמרת לר' עקיבא לישמעאל ביממא דאמרת לר' ישמעאל דארבעה ואומר מני שהוא שיגום והגורסו טעה ולא ידע לפרש מהו שאמר ר' ישמעאל פעמים שהן ה' עונות ופעמים ו': **אבל חכמים אומרים ו' עונות שלמות.** סברי להו כר' יוסי דאמר בארבעה עביד פרישה והשתמה כר' עקיבא ולית להו שטבלו בלילי שבת אלא סבירא להו דאותן שטבלו בלילי שבת ופלטו לאחר טבילה הוצרכו לטבול בשבת שחרית ולפיכך נתעכבה שכינה מליתן על הבקר ולא משום לא בסתר דברתי לחוליה: **שפירשה מן האשה.** כגון פולטת שכבת זרע שקבלה מזכר הוא דאמר ר' אלעזר בן עזריה דבתרי יומי מסרחת מפני שמתחממת בגופה: **אבל פירשה מן האיש.** על הבגד מטמאה לעולם: **כל זמן שהיא לחה.** ומיהו משיכשה לא מטמיא דמו לא

מסורת הש"ס

(א) נדה נד: ב) [עם ע"ז ונ"ל]. ג) [ע"ס]. ד) תענית מח: יומא ד:. ה) פסחים ו:. ו) כ"ה ב' רש"ל ום נוסחים כל ג' האמורים ר"ל דעת רא"ב אי ר"ש אי ר"ל. ז) [עפ"ה מ"ר ע"ל בסתר דבתרי מקום לרן חסך והן קנא מוקדם לקרא דמיתי בסוגיין לא מרלים בסתר דבתרי [ע"ס] ומלוה ליתן טעם]. ח) שיך לקמן.

הגהות הב"ח

(א) נב' בסתר דבתרי וגר' וליטבלו: (ב) ר"ש ר"ה ליטבלו בשבת בצפרא ולמה הוצרך להסרישה בהשכמה דיום רביעי יפרשו עם חשכה ומי לא אימא לן דטובלות ומי לר' ישמעאל ליטבלו ביומא דארבעה לר"ע ליטבלו בלילא דאתמנא:

גליון הש"ם

גמ' אמר ר"י לא מראש בסתר דברתי. אם פסוק כיפעיה דף מח ע"ב ותש"ל לין לא בסתר דברתי שם פסוק יפעיה מ"ה: גמ' ר' יוסי אומר בשבעה בו. ע' ע"ז דף ג ע"ב מוס' ד"ה יום השני:

הגהות הגר"א

[א] גמ' שם שנות. ג"כ נירסת הגאונים ג' שנות:

מוסף רש"י

ביני שימשי. ערב שבת, ונראה נעיני לפי שבין השמשות שלו אנוד כפי כל וכסל מרדים אלו לגמור מלאכתן עד שלא תחשך קרו לה כי שמשי (כתובות קו.). דדאיגי במצות. יראים ומרדים מצות, ומתון דאמנן מתחממין (נדה לד:).

רבינו חננאל (המשך)

צריכה מילתא להכין. דר' אלעזר בן עזריה לא איכפת ליה שיטשה בחמשה עד קרוב לשקיעת החמה אם לאו, ולא צריך אלא משהו מן חמשה. וכולי יומא דמעלי (שבתא). ומשהו מן שבתא דהוא יום שלישי. ומקשינן והא שבולי יום ניתנו, ומפריקנן דאויה תורה להיותן לטבולי יום. ואיכא דמקדמי ומרסי ליה דאויה קרשיא ולהאי פירוקא, מבחר אוקימתא דמילי דר' ישמעאל ור' עקיבא כר' יוסי. ואיכא דגרסי ליה הכא, ואית ליה תרין אנפי, חד דהרא קושיא על ר' עקיבא דאמר במקצת יומא (דחמשה) [דארבעה] עבד להו פרישא. וכל אשה שפלטה שכבת זרע בלילי שבת עד שמשלימין כשיעור הזה, מה שיצא ביום חמישי שמאה היא, וכיון שאפשר בו דעתא דר' עקיבא שיש אשה שפולטת ושמאה בלילי שבת. הרי היא צריכה הערב שמש, וכל נשים שהיה להן כן שבלי יום אינון. ועוד אית ליה להאי קושיא אנפא אחרינא, כי אמרינן לר' ישמעאל הר' עקיבא למה לי למיעבד להו פרישה דמטיא עד בי שמשא, לעביד להו פרישה דלא מטיא אלא עד צפרא דשבתא. ופריקנן א"ר יצחק ואמרו הללו הולכים לבית הטבילה והללו הולכין לקבל תורה. ואקשינן למה ליה לר' יצחק לפרוקי כי הדין פירוקא, הא שבולי יום נינהו אי הות פרישתן עד צפרא דשבתא. ואהדרינן אעפ"כ דאויין הוו לקבל התורה, והלכך צריכינן לפרוקא דר' יצחק. ואע"ג דהאי דקאמרינן והא שבולי יום נינהו, ואביי בר אבין ורב חנניה בר אבין תרוייהו ניתנה תורה לטבולי יום, מוכחא מלתא דעל נשי קאי ולא בגברי איירי, כי דסדרנא לשמעתא, הא מיפרש בתלמוד ארץ ישראל שמעתא, אמר ר' יוחנן שבולי יום קבלו ישראל את התורה, הוא דאת אמר בנשים, אבל אנשים כבר טהרו. מאי טעמא דקושתם היום ומחר. אמר ר' חייא בר אבא אמר ר' יוחנן זו דברי ר' ישמעאל ור' עקיבא אבל חכמים אומרים שלש עונות שלימות בעינן. וכן הלכה. ושבכת זרע שפרשה לאיש, כל זמן שהיא לחה טמאה ואפילו פלט אותה [מיומים עונות שלימות בעינן. ולר' ישמעאל תשמש עד צפרא דשבתא. ולר' עקיבא תשמש כולי יומא דארבעה, והרי חמש עונות עד צפרא דשבתא. ומקשינן אמר ר' יצחק אם כן יאמרו הללו הולכין לבית הטבילה והללו הולכין לקבל התורה. ואילין שאומרין עליהן הולכין לבית הטבילה אינון נשים שפלטו שכבת זרע בלילי שבת, שאילו לא פירשו ביום רביעי הוה מישמיש ממה שפולטת וצריכה למיטבל לצפרא דשבתא, ואיכא בהא מילתא סתיא ולא ספיר שהללו ילכו לקבל תורה והללו ילכו לבית הטבילה. ואיכא מאן דגרסי בהדין קושיא דלעילא נמי ולר' אלעזר בן עזריה תשמש ביממא דחמשה. ולא

עין משפט נר מצוה

כט א מי' פ"ה מהלכות שמר לנות הטומאות הלכה יט:
ל ב ג מי' שם הלכה:

תורה אור השלם

1 קרבו אלי שמעו זאת לא מראש בסתר דברתי מעת היותה שם אני ועתה אדני אלהים שלחני ורוחו: ישעיהו מח טז
2 וקל בגד וקל עור אשר יהיה עליו שכבת זרע וכבס במים וטמא עד הערב: ויקרא טו יז
3 בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני: שמות יט א
4 החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה: שמות יב ב
5 זכור את יום השבת לקדשו: שמות כ ז
6 ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא יי אתכם מזה ולא יאכל חמץ: שמות יג ג
7 ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל: שמות יט ו

תוס' ישנים

א) ל"ל דק קודם טבילה ולא קודם טהרה:

רבינו חננאל

שבת. כדאמר ר' עקיבא אם יצאת מקצת עונה ראשונה משלימין לו מקצת עונה שישית. אלא ר' ישמעאל, דקמגריך ארבע עונות שלימות שמתחילות מתחילת יום (או מתחילת לילה) מתוך ג' ימים כמאן, לא כרבנן ולא כר' יוסי. כדרבנן מרחוק טובא, ומדר' יוסי נמי דהא יומא דארבעה שיצא מקצתו לא מהני לחשבינה עונה כידחשיב ליה ר' עקיבא, וארבעי דבדידה חמישי ושישי אינון כלחוד וכעאי להו מכלל שלשה ימים, כמאן קאי, ומדקינן לעולם כר' יוסי קאי ר' ישמעאל, ו[כדו]אמר רב אדא בר אבא משה בחשכמה עלה ובהשכמה ירד. דאלמא סבר דעבד להו פרישה ביום רביעי בהשכמה קודם הנץ החמה, ורוה להו חמש עונות מכלל שלשה ימים, כדפרשינן לר' ישמעאל בענין פעמים ה', ומקלקא שמעתא, ומקשינן כין לר' ישמעאל וכין לר' עקיבא למה ליה לשנה רבינו למעבד פרישה לישראל ביממא דארבעה, והאמר רב הונא ישראל קדושים הן ואין משמשין מיטותיהן ביום. ופריקנן א"נ עצורין למשה לאפרושינן דראמר רבא אם היה בית אפל מותר. ואמר (רבה) [רבא] ואיתימא[א] רב פפא תלמיד חכמים המאפיל בטליתו מותר. ומקשינן כי מכרי פרישה עבידא אליבא דר' יוסי ור' ישמעאל ור' עקיבא מארבעה, ואליבא דר' אלעזר בן עזריה ורבנן מן חמשה, ולכולהו כל אשה ששמשה קודם הפרישה, אם פלטה שכבת זרע בלילי שבת טהורה היא, תיפרי שכינה מלילא דשבתא אמאי איתאחרא עד לצפרא. ופריקנן אמר ר' יצחק לא מראש בסתר דברתי, כן עלתה במחשבה למהוה ביממא. והדר אקשינן אם כן למה לי דעבד פרישה אליבא דר' ישמעאל דתשמש עד צפרא דשבתא. ולר' ישמעאל דתשמש עד צפרא דחמשא, דהא איכא עד צפרא דשבתא ארבע עונות כהלכתן מכלל שלשה ימים. ופריקנן אמר ר' יצחק אם כן יאמרו הללו הולכין לבית הטבילה והללו הולכין לקבל התורה. ואילין שאומרין עליהן הולכין לבית הטבילה אינון נשים שפלטו שכבת זרע בלילי שבת, שאילו לא פירשו ביום רביעי הוה מישמיש ממה שפולטת וצריכה למיטבל לצפרא דשבתא, ואיכא בהא מילתא סתיא ולא ספיר שהללו ילכו לקבל תורה והללו ילכו לבית הטבילה. ואיכא מאן דגרסי בהדין קושיא דלעילא נמי ולר' אלעזר בן עזריה תשמש ביממא דחמשה. ולא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com